Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Najświętsza Maria Panna Ostrobramska w Wilnie.

Cudowny obraz Matki Boskiej Ostrobramskiej w Wilnie.

Kaplica Matki Boskiej ostrobramskiej w Wilnie.

Zewnątrz ukazują się obszerne trzy okna, środkowe szersze, na dwie się połowy otwierające, po obu stronach pojedyncze węższe. Te latem i we dni pogodne otwierają się na oścież, aby lud z ulicy widział kapłana mszę świętą odprawiającego. Ściana jasno- seledynowa. Nad środkowym oknem i po bokach błyszczący ułożone z bujnych mosiężnych wyzłacanych głosek napis: „*Matko miłosierdzia pod Twoją obronę uciekamy się*”. Okna w połowie galeryjką żelazną, z

pozłacanymi ozdobami opatrzone. Wewnątrz obraz bogato zdobiony. Niezmierna ilość złotych i srebrnych ofiar upiększa go dokoła: Z ofiar utworzono także cztery kolumny koło obrazu. Przy ołtarzu niewielkie organy. Z lewej strony ulicy obszerna piętrowa galeria, cała oszklona u góry, przeznaczona do słuchania mszy świętej dla osób słabych. Brama ta ze strony przeciwnej, to jest od wjazdu przez nią do miasta, ma jeszcze dawną postać obronną: widząc strzelnice, w których niegdyś mieszczono działa. W roku 1812 kościół św. Teresy, którego kaplicą jest Ostrobrama, obrócono na składy i czasowe leżące żołnierzy francuskich [1].Pokruszone ołtarze, podziurawione i poszarpane obrazy, świadczyły wymownie o długim ich pobycie. Ksiądz Przycki przeor klasztoru karmelitów, starannie potem odnowił kościół i kaplicę. Równie wspaniały jest rzewny widok przedstawia nabożeństwo przed obrazem Bogarodzicy. Co dzień, zwłaszcza we środy i soboty od rana do południa, odprawiają się tu msze święte, na przemiany grane i śpiewane. W każdej porze dnia nie brakuje pobożnych. Którzy na klęczkach wznoszą gorące modlitwy. W dnie poświęcone Matce Boskiej, a głównie podczas uroczystości *Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny*, niezliczone tłumy ludu zalegają ulicę, kościół i galerią. Obraz sam, malowany na dębowej desce, przedstawia Bogarodzicę bez Dzieciątka, z obliczem dziwnie urocze, z rękoma na krzyż złożonymi. Dokładny opis tego obrazu mamy w *Album wileński* - Wilczyńskiego. K.Wł.W.

[1] Opis na końcu tej publikacji.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

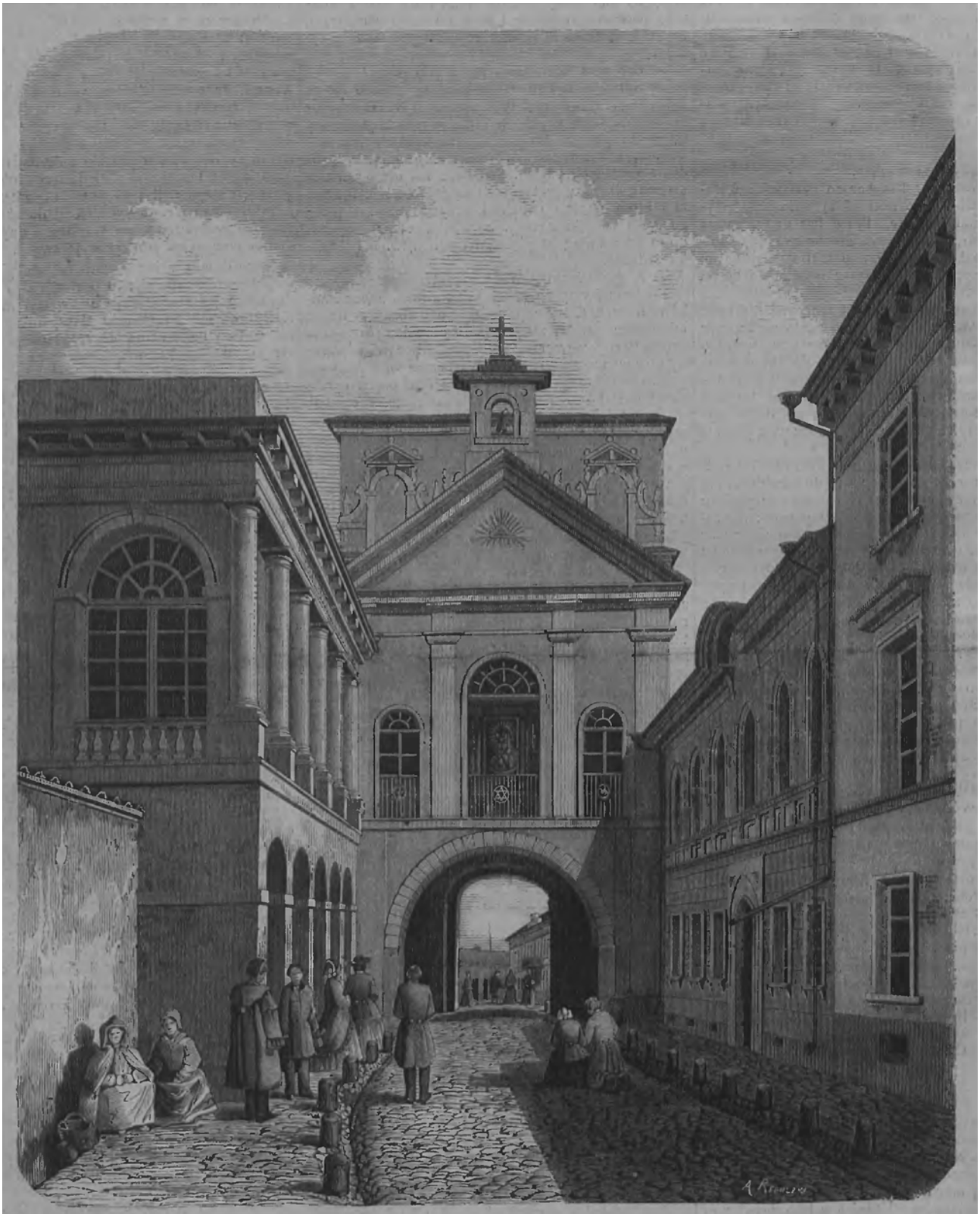

WIDOK OSTRÉJBRAMY W WILNIE. (Podług fotografii).

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

WNĘTRZE KAPLICY OSTROBRAMSKIEJ W WILNIE. (Podług nadesłanego stalorytu).

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Krótki opis za czasów króla Jana III Sobieskiego.

Za Jana III Sobieskiego na sejmie koronacyjnym r. 1678, Wilno we wszystkich przywilejach porównaném zostało z Krakowem. Sam król odwiedził to miasto w roku 1688 wracając z zerwanego sejmu w Grodnie. Magistrat przyjął uroczyście pogromcę nieprzyjaciół chrześcijaństwa, ofiarując mu przy wjeździe razem z kluczami sto czerwonych złotych, królewiczowi Jakóbowi pięćdziesiąt, a dworzanom bogate podarki. Król zwiedził okolice, tudzież nowo podźwignięte kościoły, do których przybyła kaplica nad Ostrą - Bramą w roku 1674, ku czci powszechnéj cudownego obrazu Marji Boga-Rodzicy, wybudowana staraniem karmelity ojca Karola od Św. Ducha. Działo się to za papieża Klemensa X, a biskupa naówczas wileńskiego Aleksandra Sapiehy, który obchodowi przeniesienia tego cudownego obrazu z kościoła św. Teressy uroczyście przewodniczył.

Uroczysta koronacja obrazu Najświętszej Mari Panny Ostrobramskiej w Wilnie.

Ukoronowany został dnia 02 lipca 1927 roku w obecności pana Prezydenta Rzeczpospolitej, premiera marszałka Piłsudzkiego, przedstawicieli episkopatu, rządu polskiego i ciał ustawodawczych. Tysiące pielgrzymów z całej Polski przybyło do Wilna, aby u stóp Królowej Korony Polskiej zadokumentować żywotność idei katolicyzmu w Polsce. Ten cudowny obraz jest odnowiony i po akcie, koronacyjnym.

Trochę historii związanej z tym obrazem.

Wilno (Vilnius), na Litwie, kościół rzymskokatolicki p.w. Św. Teresy (Ostra Brama). Archidiecezja Wileńska - stolicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Obraz tam się znajdujący otoczony jest szczególną Czcią. Był od dawna niespotykanej piękności Matki Bożej Miłosiernej - Ostrobramskiej. Łaskami słynący wizerunek, pędzla nieznanego artysty, namalowany jest na dwóch dębowych deskach o wymiarach 165 x 200 cm techniką temperową na zaprawie kredowo-klejowej. Przy konserwacji, przeprowadzonej w okresie międzywojennym, stwierdzono przemalowania farbami olejnymi z XVII i XVIII w. Jedynie twarz Madonny pozostała nietknięta. Wśród licznych hipotez przeważa opinia, że wizerunek powstał w latach 1630-1650. Prawdopodobnie obraz został zamówiony przez radnych miasta Wilna. Przedstawia on Madonnę bez Dzieciątka - twarz Maryi pociągła, głowa lekko pochylona w prawo, szyja smukła o ślicznej linii, oczy półprzymknięte, ręce skrzyżowane na piersiach. Cała postać, jak mówi stara modlitwa, „grzesznika przyjmująca i przytulająca". Najświętszą Pannę okrywa płaszcz zielonkawoniebieski, zarzucony na głowę i ramiona, tunika fałdzista, czerwona o zawiniętych szeroko rękawach. Głowa przykryta jest białą chustą, a szyja szalem. Obraz pod względem artystycznym ma niezwykłą wartość. Malowany szeroko, śmiało, posiada ogromną siłę wyrazu, ale zarazem tak subtelną, że twarz Bogarodzicy wydaje się żywa, zmienia wyraz zależnie od światła i miejsca, z którego się na Nią patrzy. Tło obrazu jest brązowe. Już około 1671 r. wizerunek przystrojono w srebrne, ręcznie kute, złocone w ogniu szaty, wprost obsypane najcudowniejszymi kwiatami: różami, tulipanami i goździkami. Nad głową Maryi artysta zatoczył złocistą aureolę o 42 promieniach, z dwunastoma srebrnymi gwiazdami. Kompozycja obrazu - Maryja w słońcu i aureoli gwiazd - nawiązuje do wizji zwycięskiej Niewiasty, opisanej przez św. Jana Apostoła w Apokalipsie. Cały obraz świeci się i jaśnieje. Najświętsza Dziewica Maryja wygląda na nim jak gwiazda zaranna, jak jutrzenka wschodząca, jak blask księżyca, jak słońce gorące... Te piękne szaty były kute przez wileńskich złotników - artystów wysokiej klasy, którzy swym arcydziełem rozsłonecznili Ostrą Bramę. Złoto gra odcieniami cynobrowymi, zielonkawymi, czerwonymi. Całość zamyka duży półksiężyc. W1668 r. oficjalnie przekazał oo. karmelitom opiekę nad obrazem. Trzy lata później zakonnicy zbudowali nad Ostrą Bramą kaplicę i w niej umieścili obraz. Uroczystość ta zgromadziła liczne rzesze wiernych, na czele, których szedł biskup Aleksander Sapieha w otoczeniu najwyższych dostojników Wielkiego Księstwa Litewskiego. Być może wówczas nałożono na obraz srebrno-złote sukienki. Odtąd też prawdopodobnie datuje się zwyczaj śpiewania, co dzień wieczorem litanii do Najświętszej Panny. Ulica prowadząca przez Ostrą Bramę była ruchliwą arterią miasta. Umieszczenie tam czczonego obrazu nadało jej szczególny charakter - ulica stawała się miejscem modlitwy. W latach 1829-30 dokonano restauracji kaplicy, wówczas odbudowano galerię ze schodami, a na kaplicy umieszczono napis z mosiężnych liter: Matko Miłosierdzia, pod Twoją obronę uciekamy się. Po powstaniu styczniowym generał gubernator Murawiew - słynny ciemięzca Litwy, próbował zamknąć kaplicę i przekazać obraz prawosławnej cerkwi. Planu tego jednak nie zdążył zrealizować. Zmieniono jedynie napis nad kaplicą z języka polskiego na łaciński, żeby - jak argumentowano - nie drażnić innowierców. Represje popowstaniowe wzmogły kult maryjny. W roku 1884 carat skasował karmelitów i opiekę nad sanktuarium przejęło duchowieństwo diecezjalne. Po odzyskaniu niepodległości rozpoczęto starania o przeprowadzenie koronacji wizerunku słynącego tak licznymi łaskami. Zajął się tym osobiście arcybiskup wileński Romuald Jałbrzykowski. Uroczystość ta odbyła się 2 lipca 1927 r. Aktu włożenia korony (dwóch - jedną na drugą) na skronie Maryi dokonał Aleksander kardynał Kakowski, w obecności Episkopatu Polski, najwyższych władz państwowych z prezydentem Ignacym Mościckim, marszałkiem Józefem Piłsudskim, a także ogromnej rzeszy wiernych. Po II wojnie światowej wielu Polaków musiało się rozstać ze swoją Panią. Kult Madonny

Ostrobramskiej przetrwał w sercach wszystkich Polaków, którzy kiedyś Ją pokochali. Zmuszeni do opuszczenia Wilna zabierali ze sobą Jej wizerunki. Rozjechali się po świecie, a Ona wiernie podtrzymywała i podtrzymuje w nich miłość do ziemi ojczystej. Stąd w wielu kościołach w Polsce i za granicą można spotkać Jej kopie. Dzisiaj w Ostrej Bramie spotykają się wierni różnych wyznań i narodowości: Litwini, Polacy, Łotysze, Ukraińcy i Rosjanie.

W dniu 16 listopada obchodzi się tu uroczyście, już od roku 1735, święto Matki Bożej Ostrobramskiej, Matki Bożej Miłosierdzia.

Uroczystości koronacyjna cudownego obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej w Wilnie.

Ostatnio, 2 lipca 1927 r. odbyła się w Wilnie, uroczystość kościelna, a zarazem narodowa, koronacja cudownego obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej. Udział w tym wielkim święcie bezpośrednio wzięli P. Prezydent Rzeczypospolitej, oraz Rząd z Marszałkiem Piłsudzkim na czele. Ten udział najwyższych władz Państwa w uroczystościach wileńskich był dowodem, jakim intencjo mi są ożywione poczynania obecnego Rządu w dziedzinie spraw Kościoła i jak bardzo istotnym są wyrazem całej Polski katolickiej. W wzruszającym i wspaniałym obrzędzie koronacji – cudami słynącego Obrazu N. Mari Panny Ostrobramskiej. Zjednoczyły się wszystkie serca polskie i katolickie a nawet jeszcze dalej sięgnęły cudowne wpływy Tej Królowej Korony Polskiej, bo aż poza granice Państwa, bo aż na Litwę i Łotwę. Na przyjęciu u arcybiskupa wileńskiego, szef rządu, Marszałek Piłsudzki, nawiązując do wspomnień osobistych z pobytu Ojca Świętego w Polsce, jeszcze, jako ks. Ratti, a którego to apostolskiemu zezwoleniu zawdzięczamy dziś tę wielką uroczystość, - m. In. Tak zakończył swe przemówienie:

„Złączeni jesteśmy z Jego świątobliwością pierwszymi poczynaniami życia naszego państwowego. Gdy Jego Świątobliwość, jako ks. Ratti, był u nas nuncjuszem apostolskim, z jego przeżyć ówczesnych wspólnych nie mogliśmy nie mogliśmy nie wynieść głębokiego przekonania, że możemy być zawsze pewni jego uczuć i sentymentu w stosunku do nas. Jeżeli dzisiaj ta uroczystość tak głęboko porusza miejscowe, serca Wilna, które do Obrazu Ostrobramskiego żywią tak głęboką miłość i głęboki szacunek, to zawdzięczamy to także Jego Świątobliwości, który jeszcze w dawnych czasach obiecywał mi, że specjalnie dla Wilna spodziewa się znaleźć chwilę czasu dla osobistej pracy. Chcę zaznaczyć, że Polska nie tylko ma serdecznego przyjaciela, ale i że serce to umie być okazane. Dlatego też pozwoli P. Prezydent, że w imieniu rządu, który tu reprezentuję, wzniosę toast na cześć Jego Świątobliwości, Piusa XII ”.

W ten sposób, wielkie przymierze Polski z Rzymem zostało, więc raz jeszcze zaznaczone i zadokumentowane. Lecz doniosłość uroczystości wileńskich Trzeba jeszcze podkreślić z innego powodu. Oto Polska, stająca się z dnia na dzień coraz to państwem silniejszym, mocarstwem, kieruje jakby wciąż teraz swe kroki po tradycyjnej linii dziejowego swego posłannictwa. Jeśli kto umie patrzeć na dzień codzienny i powszedni nie pod kątem widzenia krótkowzrocznym, ale potrafi, przez chwilę bodaj, widzieć z dystansu historii dzieje Polski dzisiejszej, odrodzonej, ten z pewnością oceni, jak zgodną, pod względem swej treści istotnej, jest współczesna polityka polska, z zasadami

odwiecznymi polskości. Tradycja, ożywiona z postępem szczerze demokratycznym, - oto wieczne zasady ducha polskiego państwowego, oto synteza idealna królestw i Rzeczypospolita świata! I po tej właśnie linii zda się kierować dziś Polska. Uroczystości wileńskie zostaną na pewno długo we wdzięcznej pamięci wschodnich kresów Rzeczpospolitej, a także tych ludów ościennych, które, pomimo sprzeciwu swych rządów, jak Litwa, były reprezentowane licznym pielgrzymkami na święto koronacji cudownego Obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej.

Niewielka galeria fotografii z tej uroczystości.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

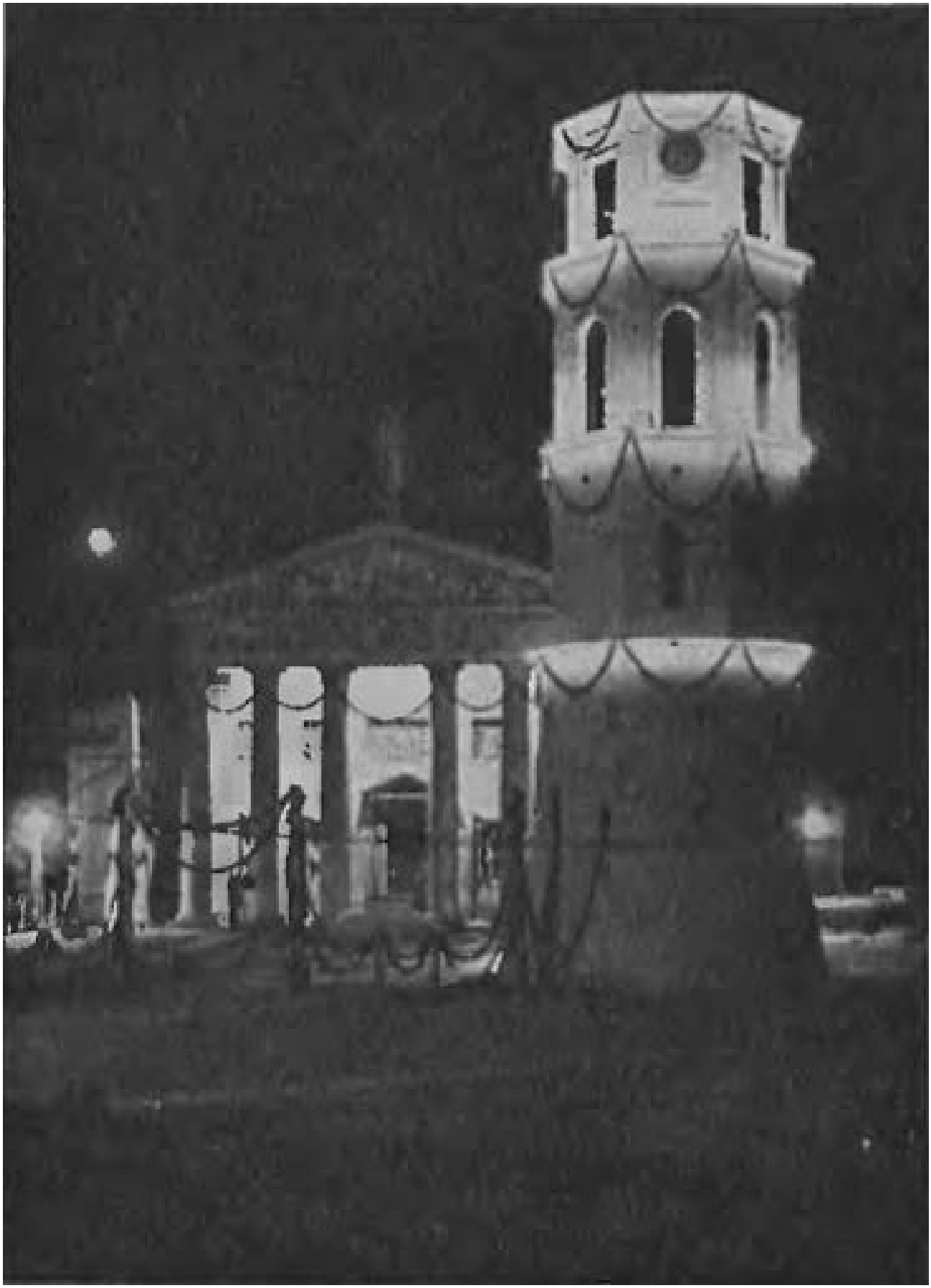

Bazylika katedralna, przed którą dokonano aktu koronacji, fotografowano w nocy. (fotografował W. Piklol)

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

W oczekiwaniu koronacji. (fotografował M. Fuks)

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Uroczystość koronacji: zebrani przy cudownym obrazie, księża kościoła rozpoczynają modły. (fotografował J.Bułbak)

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Uroczysta procesja. (fotografował W. Piklol)

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Tłumy przed Ostrą Bramą. (fotografował J. Bułbak)

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Ostra Brama w dniu koronacji.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Nabożeństwo w kaplicy Ostrobramskiej w obecności p. Prezydenta Rzeczypospolitej. (fotografował W. Piklel)

J. E. ks. kard. Kakowski uroczyście koronuje cudowny obraz Najśw. Mari Panny Ostrobramskiej.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Fotografia o wymiarach 28,0,x 18,0 cm.

WYDAWNICTWO
WILEŃSKIEGO OKRĘGU
Czerwonego Krzyża Polskiego

Wszelkie prawa zastrzeżone

W dniu 2 lipca 1927 roku kardynał Aleksander Kakowski w obecności Prezydenta Najjaśniejszej Rzeczypospolitej ukoronował cudowny wizerunek Najświętszej Panny Ostrobramskiej w Wilnie. Powiedział wówczas:

— „Ta wielka uroczystość nie jest wyłącznie kościelna, lecz wyrazem wiary i hołdu całego narodu, dopełnieniem koronacji panowania. Kult Matki Bożej Królowej Polski zespolony z wizerunkiem z Ostrej Bramy sprawia iż korona, którą został ozdobiony, jest tą samą jaśnieje w obrazie częstochowskim. Jest to korona Państwa Polskiego, Korona Narodu." —

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Czciciel Matki Bożej Ostrobramskiej.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

„Cóż oddam Panu za wszystko co mi dobrze uczynił"

Ps. 115

PAMIĄTKA
ZŁOTEGO JUBILEUSZU
KAPŁAŃSTWA

Ks. Kanonika
Bronisława Zakrzewskiego
Długoletniego Proboszcza
parafii Rejowiec

10.VI.1900 — 10.VI.1950

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Spojrzenie szersze na tą doniosłą uroczystość.

Tradycja szczególnej czci i miłości ku Matce Bożej, N, Marii Pannie jest w Polsce bogata i pełna najwznioślejszych wspomnień w życiu naszego narodu. Ów jedyny, w swoim rodzaju, tytuł polski N. Maryi Panny, najdroższy każdemu z nas, tytuł Królowej Korony Polskiej, nadany w roku 1656, w „ślubach lwowskich" króla Jana Kazimierza, gdy ojczyzna nasza w srogich jęczała opresjach od przemocy szwedzkiej, został przez Kościół uznany i akceptowany na wieki, i stąd to ostatnia apostrofa do Królowej Niebieskiej, na końcu litanii loretańskiej, brzmi: „Królowo Korony Polskiej!" Ileż to razy w ciężkich, a zda się beznadziejnych dla Narodu naszego momentach, wzywaliśmy swojej Najświętszej Patronki imienia, a nigdy na darmo. Że chociażby sobie przypomnijmy ów dzień Wniebowzięcia Mari, 15 sierpnia 1920 roku, gdy wróg stał u bram Warszawy. I przypomnijmy sobie ów Cud Wisły, tak bardzo ściśle z pomocą niebieskiej Królowej Polskiej związany, która swoim wstawiennictwem w niebie wspomogła waleczne, lecz słabnące już ramię narodu polskiego, pod zwycięskim opatrznościowym przewodnictwem naszego Wodza. I tyle jeszcze spraw było, i jest, i będzie, z którymi Naród Polski do swojej Królowej się zwraca i zwracać się zawsze będzie!

Stary opis z Przewodnika – rok 1862.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

II σ 264

PRZEWODNIK

WILNO
I
KOLEJE ŻELAZNE
Z WILNA
DO PETERSBURGA I RYGI,
oraz do granic
NA KOWNO I WARSZAWĘ.

Z planem,
Widokami Wilna i Mappą kolei żelaznych.

wydał
A. H. KIRKOR.

Reichsarchiv Danzig
Zweigstelle Bromberg

WILNO.
Nakładem i drukiem A. H. Kirkora
1862

Zg. 2981/41

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

18. Kościoł św. Teresy.

Kościoł św. Teresy, przy którym wprzód był klasztor OO. Karmalitów Bosych, założył w r. 1646 Stefan Krzysztof Pac, podkanclerzy w. x. L., oraz Stefan i Ignacy Dubowiczowie burmistrzowie Wileńscy, pod wezwaniem św. Teresy. Kościoł w figurze prostokątnéj, z jedną wieżą murowaną, długości ma łokci litew. 51, szerokości 21. Konsekrowany przez Jerzego

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Tyszkiewicza biskupa Wileńskiego w roku 1652. Dach wsparty na 8, chór na 4 kamiennych arkadach. Facjata kościoła gustownéj struktury, posada pod sześciu pilastrami, u dołu na $2^1/_2$ arszyny przez cały kościoł széroka, bazy i kapitele na kondygnacji drugiéj pod cztérma pilastrami z kamienia i marmuru Szwedzkiego. Obok drzwi kościelnych kolumny dwie granitowe polerowane, pjedestały pod niemi także granitowe; bazy i kapitele z białego marmuru, ramowanie obszerne około drzwi kościelnych i około wszystkich okien, na froncie ganek, na drugiéj kondygnacji facjaty, dwie piramidy, pjedestały i gałki pod niemi, dwa lichtarze, herb Paców z koroną i dwa wielkie frezy kończące facjatę— są częścią z marmuru białego, reszta z kamienia i marmuru Szwedzkiego. Od ulicy Ostrobramskiéj kaplica Pana Jezusa kosztem Pociejów w roku 1783 wymurowana, z kopułą sklepioną, sztukaterjami i herbem nad grobem Michała Pocieja starosty Rohaczewskiego zewnątrz ozdobiona, u wierzchu zakończona mitrą z gałką pozłacaną. Wewnątrz kaplica ozdobiona sztukaterją wyobrażającą historją męki Chrystusa Pana. Nad ołtarzem statua gipsowa św. Heleny z krzyżem i dwa anioły takież po bokach. W kościele ołtarz wielki murowany z kolumnami po bokach białemi i ze cztérma gipsowemi statuami: śś. Eljasza, Elizeusza, Szymona Stokcjusza, i anioła męczennika. Między sześciu kolumnami obraz zranienia serca św. Teresy, długości 12 łokci, szerokości 5, pędzla nie wiadomego. Bo-

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

czne ołtarze: po prawéj stronie: św. Józefa, św. Michała archanioła i św. Jana Nepomucena; po lewéj: N. Panny Szkaplernéj, św. Jana od krzyża, św. Piotra Apostoła, Opatrzności Boskiéj w figurze małéj, Pana Jezusa w framudze drewnianéj wyzłacanéj, snycerskiéj roboty. W wieży murowanéj od ulicy ostrobramskiéj urządzona dzwonnica. Na wierzchu kopułki nie wielkiéj z blachy żelaznéj w kształcie św. Archanioła z trąbą, obracający się na pręcie żelaznym wietrznik. W roku 1857 kościoł św. Teresy staraniem gorliwego miejscowego proboszcza ks. Zaleskiego odnowiono i przyozdobiono.

Są tu ciekawe portrety niewiadomego pędzla: fundatora Stefana Paca, biskupa Wileńskiego, Ignacego Dubowicza burm. Wileń., Michała Pocieja starosty rohaczewskiego, Marji Teresy, od św. Augustyna Karmelitanki boséj, córki Ludwika XV króla francuzkiego, z Leszczyńskiéj rodzącéj się.

OSTRA BRAMA. Przy tym kościele znajduje się nad bramą kaplica, z obrazem Matki Boskiéj cudami słynącéj. Z najodleglejszych okolic nieszczęśliwi i cierpiący, udają się tu pod opiekę Przenajświętszéj Dziewicy, na wszystkich zarówno zlewającéj łaski i dobrodziejstwa swoje. Kaplica ta wzniesiona nad bramą miasta, zwana *Ostrą*, stąd i obraz N. Panny przybrał nazwanie *Najświętszéj Panny Ostrobramskiéj*. Malowany na dębowéj desce przedstawia Boga-Rodzicę z twarzą dziwnego wyrazu litości i miłosierdzia, a ręce na krzyż z chrześcijańską pokorą złożone, zdają się

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

chcieć wszystkich cierpiących, wszystkich zbolałych opiekuńczo ukoić i przygarnąć do siebie.

Na początku XV wieku, Wilno opasane zostało murem z pięcią bramami, wiodącemi do miasta, w rzędzie których znajdowała się i ta, wówczas wszakże nazywająca się „Miednicką"; albowiem tamtędy wiedzie droga ku zamkowi starożytnemu ww. xx. Litewskich, leżącemu niegdyś w miasteczku Miednikach, a dziś jeszcze na przydrożnéj tam górze sterczącemu w zwaliskach. Podczas założenia kościoła św. Teresy 1626 r. obraz Najświętszéj Panny znajdował się w wgłębi muru, nakształt framugi, na bramie i zasłaniał się drewnianemi drzwiczkami, wejście ku niemu było bardzo wązkie po niezmiernie ciemnych schodkach. Roku 1671 zbudowaną została na bramie drewniana kapliczka, gdzie przeniesiono obraz, lecz podczas pożaru 1715 roku dnia 26 maja kapliczka ta zgorzała, obraz zaś przez kilka lat zostawał w kościele św. Teresy, aż się nareście teraźniejsza wybudowała kaplica, odnowiona i znacznie ozdobiona w r. 1829. Kształt jéj obecny taki: zewnątrz ukazują się obszerne oszklone trzy okna, środkowe szersze, na dwie połowy się otwierające, po obu zaś stronach pojedyńcze węższe. Te się latem i we dni pogodne otwierają na oścież, aby lud z ulicy widział kapłana odprawującego mszę św. Sciana jasno-saladynowa. Nad środkowém oknem i po bokach błyszczy ułożony z bujnych mosiężnych wyzłacanych głosek napis: „Matko Miłosierdzia! pod Twoję ob-

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

ronę uciekamy się!“ Okna w połowie galeryjką żelazną, z pozłacanemi ozdobami i herbami Korony i Litwy opatrzone. Wewnątrz obraz bogato ozdobiony. Niezmierna ilość złotych i srébrnych ofiar, krzyżów, orderów, medalów, upiększa go dokoła. Z ofiar także utworzono cztéry kolumny koło obrazu. Przy ołtarzu niewielki organ. Z lewéj strony ulicy, obszerna piętrowa galerja, cała oszklona u góry, przeznaczona do słuchania Mszy S. osobom słabego zdrowia. Brama ta ze strony przeciwnéj, to jest: od wjazdu przez nią do miasta ma jeszcze dawną postać obronną; widać albowiem strzelnice, w których zapewne niegdyś umieszczane bywały działa. W roku 1812 kościoł św. Teresy obrócono na składy i czasowy postoj żołnierzy Francuzkich. Pokruszone ołtarze, podziurawione i poszarpane obrazy zostały po tych niewłaściwych w świątyni pańskiéj mieszkańcach. Ks. Przycki, przeor klasztoru Karmelitów, starannie odnowił kościoł i kaplicę. On też oszklił galerją przed kaplicą. Wspaniały, rzewny widok przedstawia odbywające się przed obrazem Boga-rodzicy nabożeństwo. Codzień, zwłaszcza we środy i soboty, od rana do południa odbywają się na przemian grane i czytane msze śś. Od południa do nocy, zawsze znaleźć można obojéj płci różnego stanu ludzi pokornie na klęczkach ze złożonemi rękami, ze wzniesionym ku obrazowi wzrokiem, cicho się modlących. W święta poświęcone Matce Bożéj, a mianowicie podczas uroczystości opieki N. Panny, przypadają-

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

céj w listopadzie, niezliczone tłumy zalegają ulice, kościoł i galerję.